

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

SEPTEMBER 5•2012

**Kunglig triumf för en miljon
Dukater av ostindiskt guld
Sällsynt fynd av sparurnor i Riddarholmshamnen
Auktionerna Hagander 2 och 3**

Pris 30 kr

Myntauktion

Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG
Ulf Nordlind Mynthandel AB

Samling Hagander Del 4

OSNABRÜCK TISDAGEN 30 OKTOBER 2012

Auktionskatalogen, illustrerad i färg, kan avhämtas hos oss på nedan angiven adress från 7 september 2012 till en kostnad av 200:-. Den som önskar få katalogen per post erlägger 275:- utanför Sverige 375:-. Betalning vänligen till vårt PlusGirokonto 25 42 99 -1. Katalogen är också utlagd på vår hemsida www.nordlindsmynt.se eller www.kuenker.de i början av september 2012.

Visning äger rum i Stockholm på Kungliga Myntkabinettet lördagen den 8 september 2012 kl. 10.30–15.00. Detta är den avslutande delen av Hagandersamlingen och innehåller även hans samling av kopparmynt.

Ulf Nordlind Mynthandel AB

Karlavägen 46, Box 5132, 102 43 Stockholm
Tel 08-662 62 61, Fax 08-661 62 13, info@nordlindsmynt.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningens kansli och redaktion:

Banérgatan 17 nb

115 22 Stockholm

Tel. 08-667 55 98

Måndagar

kl. 10.00–12.00, 13.00–16.00

Fax 08-667 07 71

info@numismatik.se

Plusgiro 15 00 07-3

Bankgiro 219-0502

Svenska Handelsbanken

Chefredaktör och ansvarig utgivare:

Monica Golabiewski Lannby

monica@numismatik.se

Prenumerationer:

Pris 200 kr/år (8 nr)

Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt

SNT trycks med bidrag från
Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning samt
Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.

För insänt ej beställt
material ansvaras ej.

SNT:s texter och bilder lagras
elektroniskt och publiceras i pdf-
format på SNF:s och KMK:s
hemsidor. Den som sänder material
till SNT anses medge elektronisk
lagring/publicering.

Tryck:

Kaigan

ISSN 0283-071X

HÖSTEN 2012

Föreningens aktiviteter

SEPTEMBER

26 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 Köp, byt och sälj. Tag med numismatiska objekt som ska lämna din samling. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

OKTOBER

31 Föreningskväll med föredrag

Plats Banérgatan 17

18.00 Tony Kamil: *1-ören från Karl IX:s tid.*

Föreningen bjuder på enklare förtäring.

Tony Kamil
31 oktober

SNT på Facebook: www.facebook.com/pages/Svensk-Numismatisk-Tidskrift/170104933101158

OBS! Från och med september 2012 finns SNT:s redaktion i föreningens lokaler på Banérgatan 17 samma tider som kansliet är bemannat. Se redaktionsrutan här intill.

Kungl. Myntkabinettets verksamhet

KUNGL. MYNTKABINETTET byter museichef den 1 oktober 2012. Ian Wiséhns förordnande på befattningen går ut men han kvarstår ännu en tid på Kungl. Myntkabinettet. Ny museidirektör blir Eva Ramberg. Mer om detta på sidan 107 i denna tidskrift och på museets hemsida.

Riksbankens utställning "Sveriges nya sedlar" visas på Kungl. Myntkabinettet hela hösten.

KMK på Facebook: www.facebook.com/pages/Kungliga-Myntkabinettet/118456611506982

KMK på Twitter: <http://twitter.com/#!/Myntkabinettet>

TUMBA BRUKSMUSEUM. Utställningen *Da xieyi – Kinesiskt tuschmåleri* av Anders Öfverström pågår till och med 15/9 2012. Ny utställning väntas under hösten.

Svenska Numismatiska Föreningen

Adress: Banérgatan 17 n.b. Buss 4, 44; T-bana Karlaplan.

Kansli: Besöksid: måndagar kl. 10–12, 13–16.

Stängt: midsommar – 1 september; jul- och nyårshelgerna.

www.numismatik.se

Kungl. Myntkabinettet

Adress: Slottsbacken 6. Buss 2, 43, 55, 59, 76; T-bana Gamla stan.

Utställningar: måndag – söndag kl. 10.00–16.00.

Numismatiska boksamlingen: torsdagar kl. 13.00–16.00.

www.myntkabinettet.se

Tumba Bruksmuseum

Adress: Sven Palmes väg 2, Tumba. Pendeltåg; buss 725.

Utställningar: sept. – april, lörd.–sönd., maj – aug. tisd.–sönd., kl. 11.00–16.00.

www.tumbabruksmuseum.se

Numismatik på hög nivå

Carmen Arnold-Biucchi vid *Harvard Art Museum* – och ordförande i *International Numismatic Council* – håller i september 2012 två föreläsningar i Göteborg. Ämnena är den 26/9 kl. 19.00: *Att tyda symboler på antika mynt* och den 29/9 kl. 14.00: *Vackra sicilianska mynt från 400- och 300-talen f.Kr.* Båda föreläsningar äger rum i Gamla Hovrättens lokaler, Olof Wijksgatan 6, Göteborg.

Myntets Dag äger rum 6 oktober 2012 kl. 10.00–17.00, på Göteborgs stadsmuseum, Norra Hamngatan 12.

Program:

- Cecilia von Heijne: *Arabiska myntfynd i Sverige.*
- Jonas Bring: *Annorlunda betalningsmedel.*
- Rolf Sandström: *Vad kan de romerska mynten berätta?*

12.30-13.30: Lunch samt dragning i ett mynt- och sedellotteri.

- Bertil Andersson: *Glimtar från den göteborgska bankhistorien.*
- Christian Thorén: *Utvecklingsplaner för Göteborgs myntkabinett.*
- Jens Christian Moesgaard: *Vad gjorde vikingarna i Normandie?*
- Sune Persson: *Nazisternas "Operation Bernhard".*

Arrangörer i Göteborg är Gunnar Holsts stiftelse för numismatik och Göteborgs Numismatiska Förening. Samma dag har Lödöse museum och Bohusläns museum Myntets Dag med separata program från kl. 12.00.

Gunnar Holsts stiftelse för numismatik:

Ordförande:
Bengt Holmén
Blåsvädersgatan 12
418 32 GÖTEBORG
031– 530776
0738 – 311 073

Sekreterare:
Sune Persson
Trebackegatan 32
416 74 GÖTEBORG
031– 215177
sune.o.persson@hotmail.com

Innehåll SNT 5 • 2012

Sid.

Artiklar och notiser

Dukater av ostindiskt guld	101
Sällsynt fynd av sparunor i Riddarholmshamnen	106
Auktionerna Hagander 2 och 3	110
<i>Aquila Chrysaetos</i> – kungssörn	115
Kopparhungrig marknad även 1952 – livlig debatt om nedsmältning av mynt	116

Stående rubriker

Personalia. Ny chef för Kungl. Myntkabinettet	107
Personalia. Carmen Arnold-Biucchi får Gunnar Holst-medaljen 2012	114
Auktion. Hagander del 4 – nytt datum!	107
Nytt om medaljer	116
Frågespalten	114
Aktuella auktioner	98, 108, 109, 119, 120
Aktuella mässor	116, 117

Omslag

Frånsidan av ett mynt om 20 dukater präglad 1633 i Wolgast efter Gustav II Adolfs död, vikt 69,60 g. Myntet är känt i endast två exemplar, varav det ena finns i Kungl. Myntkabinettets samlingar. Det andra ingick i Samling Julius Hagander och såldes på auktion den 15 mars i år för 100 000 euro. Kungen hade stupat i slaget vid Lützen 1632 och frånsidan på detta guldmynt visar kungens triumf i döden. Läs mer om Haganderauktionerna 2 och 3 i Lars O. Lagerqvists artikel på sidorna 110-113.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

DUKATER AV OSTINDISKT GULD

Av Bengt Hemmingsson

Ostindiska kompaniet har ibland kallats Sveriges mest framgångsrika företag genom tiderna.¹ Hur det nu än förhåller sig med det, så kan kompaniets ekonomiska och kulturella påverkan på landet under 1700-talet inte underskattas.

De tre viktigaste varuslagen som kompaniets skepp förde med sig tillbaka till Sverige var te, porslin och siden, i nämnd ordning. När det gäller porslin synes det svenska ostindiska kompaniet ha intagit en särställning gentemot andra europeiska importörer. Med en uppskattad totalmängd om 50 miljoner föremål erövrar svenskarna med god marginal tätplassen före dåtidens övriga aktörer.²

En importvara som sällan nämnts i sammanhanget – men som ändå kom att få en viss betydelse i den ostindiska handeln – var obearbetat guld. Det har sin bakgrund i att i Kina var guld billigt i förhållande till silver. I Europa var värdeförhållandena mellan de båda metallerna 1:15, medan man i Kina bara fick tio gånger så mycket silver som för guld.³ Detta hade flera orsaker; silvret användes i den dagliga handeln i Kina för alla slags betalningar, medan guld nästan uteslutande användes till smycken och förgyllning av olika hantverksföremål. För tillförseln av silver var kineserna dessutom beroende av import, då någon egen utvinning av metallen inte ägde rum. Följaktligen var den enda gångbara valutan i Ostindienhandeln silver och bland silvermynten var den spanska piastern mest efterfrågad.

Visserligen förde de utgående fartygen med sig en viss mängd exportvaror från Sverige, varav järn

och järnföremål var den viktigaste kategorin. Dessa laster såldes dock på vägen för att erhålla de behövliga kontanterna i silver. De svenska fartygen ankrade ofta i Cadiz i Spanien för att lasta kistor med mynt. Dessa kom i sin tur från de mexikanska och peruanska myntverken och mynten gick i Ostindienhandeln under flera beteckningar. Oftast kallas de för mexikanska *pesos* eller *dollars*, alternativt *peso duro*. Den gängse spanska beteckningen var *reales de a ocho*, därav det engelska namnet *pieces of eight*. Detta myntslag hade förmodligen kommit att inta sin särställning inom Kinahandeln tack vare sitt höga och stabila silverinnehåll.⁴

Mängden piastrar som varje fartyg förde med sig till Kina ökade över tiden allteftersom handeln expanderade. År 1740 lastade skeppet *Riddarhuset* 35 200 stycken, medan *Calmar* år 1746 förde inte mindre än 229 628 stycken ombord.⁵ Om vi räknar med att det fanns ett halvdussin andra ostindiska kompanier i Europa utöver det svenska står det klart, att det rör sig om en utförsel av miljontals piastrar årligen till Kina från Europa.

En dylik dränering av den svenska silverstocken var de styrande inte beredda att acceptera. Därför gavs privilegierna på den ostindiska sjöfarten med vissa restriktioner, som också skärptes över tiden. I den första oktrojen – utfärdad den 14/6 1731 – var utförseln av svenskt mynt förbjuden, medan ”myntade och omyntade penningar, som de kunna behöfwa, och från utrikes orter inkomma låta”, var tillåtna att ta med från Sverige.⁶

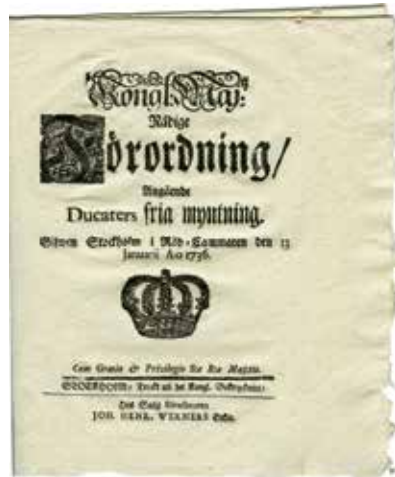
I den andra oktrojen – beviljad 17/6 1746 och gällande tjugo år – var förbudet mer utförligt specificerat.

Utförseln var inte tillåten av ”något annat Swenskt eller utländskt i Riket warande Guld eller Silfwermynt, icke heller förarbetat eller oförarbetat Guld eller Silfwer, eller något annat stämplat mynt”, som inte kompaniet självt låtit införa. Vid överträdelse riskerade kompaniet att förlora sina privilegier.⁷

Finansieringen av köpet av piastrar löstes därför dels via försäljning av svenska exportvaror, dels via lån och växlar. Den stora efterfrågan på piastrar drev dock upp kursen; de kom att betinga ett premium om inte mindre än 35% över gällande växelkurs för den spanska valutan. Därtill kom mäklarprovisioner samt kostnader för transport och förpackning av mynten.⁸ Den lukrativa handeln på Ostindien talde dock alla dessa påslag och ersättningar till finansiella mellanhänder.

Import av guld

Möjligheten till arbitrage i handeln med guld mellan Kina och Europa kom endast att utnyttjas i begränsad omfattning av svenskarna. Den främsta orsaken var troligen att det svenska kompaniet ju hade mindre resurser till sitt förfogande än exempelvis engelsmännen. I den mån räkenskaper bevarats, så illustrerar de detta förhållande. Den enda guldlasten som påträffats i bevarade svenska skeppsjournaler är den som *Frederi-*

1. Förordning angående dukaters fria myntning. 1736. SKANNAD AV MGL.

2. Det svenska faktoret i Kanton under 1700-talet. Okänd konstnär. FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

cus Rex Sueciae förde med sig tillbaka år 1745; de 24 guldbarren väjde förmodligen 240 tael – drygt 9 kg. Detta kan jämföras med några av de engelska skeppens guldlast; *Walpole* (1722): 51 855 tael, *Compton* (1732): 44 889 tael och *Harrington* (1739): 29 907 tael.⁹

En samtida iakttagare, Carl Reinhold Berch, skriver att superkargörerna – kompaniets expeditionsledare ombord – växlade överskottet mot guld, då de ”icke funnit i Ost-Indien tillräckliga eller full goda vahrer för deras medbrakte silfver”.¹⁰ Det är sannolikt ett korrekt påstående. Marginalerna på de traditionella kinesiska varorna såsom te, porslin och siden var säkerligen mycket högre än de 30-40% som gick att tjäna på guldhandeln. Även om guld inte var någon skrymmande vara krävdes det med andra ord ett stort kapital för att kunna driva handeln med det i en lönsam skala.

När sedan det inköpta guldlet nådde Sverige uppstod nya problem i samband med dess avsättning. De kines-

iska guldbarren höll nämligen en sämre halt än de som handlades med i Europa. Det kinesiska guldets halt var – som framgår av proveringar gjorda vid myntverket i Stockholm – endast cirka 21-22 karat. För att vara säljbart, antingen som guldsmedsvara eller myntmetall måste det således fineras. Om man får tro en av kompaniets superkargörer, André Jacques Flanderin, som var ansvarig för den nyss nämnda guldlasten på *Fredericus Rex Sueciae*, var det till och med svårt att bli av med guld i Sverige, om man inte förvandlade det till dukater vid myntet i Stockholm.¹¹

Något guld finns därför inte upptaget i något av de bevarade protokollet från de auktioner som hölls av kompaniet i Göteborg på importerade varor.¹² I den mån man importerade guld kom man i stället att välja en avsättning via myntning.

Fri myntning

Förutsättningen för att överhuvudtaget kunna hantera guldimporten från Kina hade skapats genom förordning-

en beträffande dukaters fria myntning, vilken utfärdats den 13/1 1736.¹³ I den fastställdes vad som redan tidigare gällde för silver, nämligen att allmänheten ägde rätt att lämna ädelmetall till myntning utan att erlagga vare sig myntarlön eller slagskatt.

År 1739 utökades förmånen såtillvida, att avgiften för den inlämnade metallens proverande begränsades till 16 öre sm per prov för silver och 8 daler km ”uti et för alt” för guld. För allt guld som inte höll dukathalt – 23 karat 5 grän eller mer – skulle dock inlämnaren ”sielf draga försorg för thes finering och bestå then thertil erfordrade omkostnaden”.¹⁴

Samtidigt som man de facto subventionerade allmänhetens förvandling av ädelmetaller till klingande mynt, så försökte man på alla sätt begränsa utförseln av desamma ur landet. Landets traditionella exportnärings – hanteringen av järn, koppar och timmer – utvecklades visserligen positivt under 1700-talets första decennier, men bland annat en äventyrlig utrikespolitik raserade de

3. Förslagsritning till dukater av ostindiskt guld utförd av J.C. Hedlinger 1738.

SKANNAD AV MGL.

statsfinanser som hjälpligt sanerats efter det stora nordiska kriget. Följden blev en sedelinflation, som i sin tur trängde ut ädelmetallmynten ur cirkulationen. Upprepade förbud mot guld- och silvermynts samt myntade kopparplåtars export ur riket – och generösa belöningar för dylika operationers avslöjande – synes inte ha haft någon effekt.

Ankarcronas dukater

I oktober 1738 inkom en skrivelse till kammarkollegiet undertecknad av viceamiralen Theodor Ankarcrona (1687-1750) på Ostindiska kompaniets vägnar. Denne, som före adlandet 1717 hetat Christophers, hade en framgångsrik karriär i flottan bakom sig. Bland annat förde han befälet över det fartyg, som i sista stund lyckades föra över Karl XII från det belägrade Stralsund till svensk jord. Efter det att Ostindiska kompaniet bildats 1731 ingick han snart både såsom delägare och som ledamot i direktionen. I denna egenskap kom Ankarcrona att spela en framskjuten roll i kompaniets utveckling. Under våren 1743 utnämndes han dessutom till landshövding i Stockholms län, en befattning han innehade till sin död.¹⁵

Ankarcrona framförde i sin skrivelse att man för det guld som kompaniet genom honom avlämnat – och avsåg att avlämna – till myntet för prägling av dukater ville använda speciella stamplar. ”Stämpelen för denna myntningen måtte göras med något visst märke, af en upgående Sool”, skrev kammarkollegiet till Kungl. Maj:t den 23/10 1738.¹⁶ Den uppgående solen var kompaniets speciella märke som ingick i dess sigill.¹⁷

Man framhöll också hur det i England varit brukligt att förse de mynt,

som det engelska ostindiska kompaniet låtit prägla av importerat guld, med en ursprungsbezeichnung. Åren 1729-1739 förekommer mycket riktigt initialerna E.I.C. (*East India Company*) på de engelska 5-, 1- och ½-guineamynten.

”Medailleuren Hedlinger”, skriver kammarkollegiet vidare, hade man ”låtit författa et project til den -- begiärte Ducat stämpelen”. Denna förslagsteckning, som utförts av den berömde gravören, tillställdes nu Kungl. Maj:t för dess ”nädigste approbation”. Den bevarade teckningen är vidhäftad Kammarkollegiets brev. (Fig. 3) Som man kan se vid jämförelse med de dukater som sedermera kom att präglas år 1738 följdes förslaget tämligen väl med undantag för årtalets placering. Det kom att byta plats med myntmästarmärket, som i sin tur hamnade under skölden i stället för vid sidorna av den. (Fig. 4)

Den 29/10 godkände Kungl. Maj:t det ”insända projectet” till en speciell stamp för dukaterna av ”det införda Chinesiska guldet”. Beslutet undertecknades av drottning Ulrika Eleonora under, som det heter, ”hans Kongl. Maj:ts Wår högstälskelige gemåls och herres opasslighet”.¹⁸

Man var nu således klar att starta myntningen av de ”ostindiska” dukaterna. Guldets till dessa hade Ankarcrona inlämnat till myntverket redan en månad tidigare.

Fanns det någon tanke bakom Ankarcronas initiativ förutom att skapa en numismatisk kuriositet? Vid den pågående riksdagen hade kammarkollegiet den 12/7 1738 avlämnat en berättelse om handelsbalansen. Kollegiet beräknade att av de varor som Ostindiska kompaniet dittills importerat från Kina hade dylika till ett värde av inte mindre än 5656257 daler km – två tredjedelar av den totala importen – stannat kvar i landet och ej vidareförsålts till utlandet. Detta ”till näring för lyxen och stor skada för de inhemska fabrikerna”, som omdömet lød.¹⁹

Rapporten gav ytterligare argument åt kompaniets belackare som hävdade att landets kontanta resurser förlösades på onyttiga lyxvaror. Att i

4. Fredrik I. Dukat 1738.

FOTO: KÜNKER AUKTION 196:5107.

detta läge låta prägla mynt med kompaniets märke för att visa att ädelmetallströmmarna även gick åt andra hållet – i Sveriges favör – var givetvis ett initiativ som låg helt rätt i tiden.

Myntningen

Vid avlämningen av privatpersoners guld och silver till myntverket i Stockholm användes vanligen speciella förtryckta blanketter, vilka daterades och numererades löpande. Den inlämnade kvantiteten ädelmetall vägdes och proverades, därefter beräknades det teoretiska utfallet i präglande mynt. Om inlämnat guld inte motsvarade ett jämnt antal dukater utgick mellanskillnaden i silvermynt. När metallen var smält och omvandlad till mynt erhöles likvid.

Eftersom många av dessa förtryckta kvitton är utställda på innehavaren är det uppenbart att de också fungerat som ett slags betalningsmedel. En inlämnare som av någon anledning inte velat vänta på likvid har således kunnat överlåta kvittot till någon annan.

För statens egna leveranser samt för mer komplicerade inlämningar, såsom det ostindiska guldets, har de förtryckta blanketterna inte använts. Den 23/9 1738 har Ankarcrona fått en handskreven kvittens på de poster guld han inlämnat till myntning. Guldets höll endast mellan 21 karat 5 ½ grän och 22 karat 3 ¾ grän och det var därför nödvändigt att först lämna det till guldsmeden Henning²⁰ för finering. Så småningom erhöles Ankarcrona i retur 10844 dukater präglade med – som man får förmoda – de av Hedlinger graverade nya stamparna med den uppgående solen.

Enligt bevarade mynträkenskaper präglades totalt 13757 dukater vid fyra olika smältningar under 1738. Endast 2913 av dessa skulle utgö-

ras av reguljära dukater.²¹ I tidigare litteratur har dock helt andra siffror uppgivits; medan Wallroth²² anger årets dukatmyntning till 13 757 stycken så hävdade Tingström²³ att den endast uppgick till 6 227, varav ”sannolikt” 3 314 av ostindiskt guld. Tingström har således attribuerat hela smältningen nr 11 (9/11) till det ostindiska guldmet. Därutöver har han uppenbarligen ansett att dukaterna från smältningarna nr 13 (den 13/12) och 14 (den 30/12) präglats med 1739 års stampar; i så fall stämmer nämligen hans uppgifter.

Detta illustrerar egentligen bara vilka svårigheter vi har att brottas med vid granskningen av de bevarade myntränskaperna. Intill dess att motsatsen är bevisad får vi dock som huvudregel utgå ifrån att de mynt som ingår i respektive års räkenskaper verkligen präglats med motsvarande årtalsangivelse. Om räkenskapsåret omfattar något annat än kalenderåret får man givetvis ta hänsyn till detta. Vidare bör man granska de enskilda smältningarna för att se när de ägde rum och vilka metallposter som ingick. Den ovan nämnda smältningen den 30/12 skulle därvidlag ju kunna ha slutförts först efter årsskiftet.

För att ytterligare komplicera utredningen av siffrorna skriver myntmästaren Hans Malmberg²⁴ på Ankarcronas inlämningskvitto: ”Utaf ovannämnda Gull no 7 [Ankarcronas guldposter hade nr 6-7 i årets löpande numrering] äro 40 [mark] 9 lod insmälta uti Ducatsmeltingarne No 11, 13 och 14 [den 9/11, 13/12, samt 30/12] men de öfriga 46 [mark] 12 lod af samma numer, så wähl No 6 104 [mark] 13 ½ lod, hafwa blifwit utlefvererade till Gullsmeden Henning att fineras, som betygas Kongl Myntet d. 30 Decemb: 1738”.

Skedarlön – ersättning för finering – utgick med inte mindre än drygt 1 440 daler sm, som dock inte avräknades mot det inlämnade guldmet utan beloppet skulle erläggas först efter det att Ankarcrona erhållit sina 10 844 dukater.

Den slutsats vi kan dra av ovanstående hantering av guldmet är följande:

5. Fredrik I. Dukat 1750.

FOTO: KÜNKER AUKTION 185:6114.

Ankarcrona har – utan att fineringen av det inlämnade guldmet varit klar – fått en avräkning på det inlämnade guldmet och erhållit full likvid vid årsskiftet. Man har med andra ord inte varit så noggrann med det utmyntade guldets proveniens utan sannolikt präglat 10 844 dukater med den ostindiska ursprungsbezeichnung under 1738 trots att allt detta guld inte varit slutligen finerat. Några ostindiska dukater med året 1739 är ju inte kända och någon ytterligare guldleverans från Ankarcrona eller kompaniet gjordes inte heller under detta senare år.

Därefter präglades inga ostindiska dukater förrän 1743 då Ankarcrona gjorde två inlämningar av guld, nr 8 (motsvarande 1 922 dukater) och nr 12 (motsvarande 84 dukater). Det anges ej uttryckligen att det rör sig om ostindiskt guld, men halten var inte mer än 21 karat 11 grän respektive 21 karat 5 ¼ grän, vilket talar för ett kinesiskt ursprung.²⁵ Dukater med kompaniets märke är ju dessutom bevarade med året 1743.

År 1746 gjorde Ankarcrona nästa inlämning av ostindiskt guld. Som ovan nämnts finns det skriftliga belegg för att skeppet *Fredericus Rex Sueciae*, vilket återkom till Göteborg 12/8 1745, medförde guld i lasten. Samtidigt återkom också *Calmar* och en månad senare *Riddarhuset* och *Götheborg*. Det sistnämnda förliste dock snöpligt, som bekant, vid inloppet till Göteborgs hamn. Även de övriga skeppen kan således ha haft guld i lasten. Under alla omständigheter gjorde Ankarcrona två inlämningar av guld; nr 7 i årets löpande numrering, vilken förvandlades till 2 463 dukater, samt nr 12, vilken omräknades till 6 229 dukater; detta motsvarar cirka 30 kg finguld.²⁶ Inlämningen nr 7 motsvarar för övrigt

ungefärligen den mängd guld, som *Fredericus Rex Sueciae* förde med sig. I superkargör-en Flanderins korrespondens med en viss Manguerin i Paris framgår att åtminstone en del av guldmet köpts för den senares räkning och att Flanderin låtit omvandla det till dukater vid myntet i Stockholm.²⁷ Eftersom Flanderins namn inte återfunnits bland inlämnarna av guld till myntning är det troligt att Ankarcrona agerat såsom ombud.

Därefter sker ytterligare ett uppehåll i myntningen av ostindiska dukater. År 1748 återkom Ankarcrona, nu med en inlämning (nr 59) bestående av ”iffrån Ostindien ankommit gull”, motsvarande 7 536 dukater. Vid årets två dukatsmältningar, nr 3 och 6, har dock präglats sammanlagt 7 826 dukater.²⁸ Skillnaden, 290 dukater, skulle således normalt sett ha utgjorts av reguljära mynt. Några sådana är emellertid inte kända för 1748, utan alla är präglade med den uppgående solens märke.

Mot slutet av följande år inkom Ostindiska kompaniet med en anhållan till kammarkollegiet att inlämnat guld ”på lika sätt och samma vilkor som Companiet tilförra vid slika tillfällen åtniutit, blifwa skiedat och förmyntat”.²⁹ Vad som föranledde denna begäran av bekräftelse på de villkor som gällde är oklart. Kanske hade det uppstått en fråga om kostnaden för fineringen som man nu ville få utredd. Det kan också vara så, att Ankarcrona inte längre hade med guldaffärerna att göra; han avled den 2/11 1750 och kan ju ha varit sjuk en längre tid dessförinnan. När kompaniets inlämning av guld gjordes var det nämligen en annan medlem av direktionen, Anders Plomgren, som verkställde den. Guldpartiet motsvarade 4 061 dukater; det blev också den sista myntningen som gjordes med den uppgående solens märke (*Fig. 5*).³⁰

Ankarcrona och Ädelfors

Varför kompaniet slutade prägla dukater med sitt märke vet vi inte; kanske upphörde handeln med guld helt. I mellantiden hade en annan serie guldmynt med ursprungsbezeichnung

Myntningen av dukater av ostindiskt guld 1738-1750

År	Ordinarie	Ostindiskt	Smålandskt	Totalt
1738	2913	10 844	—	13 757
1743	2901	2 008	225	5 134
1746	9048	8 692	343	18 083
1748	—	7 826	—	7 826
1750	1 804	4 061	495	6 360

börjat präglas som skulle bli betydligt mera långlivad.

År 1738 hade en skogvaktare upptäckt guldförande kvarts i närheten av Kleva koppargruva i Småland, vilket bekräftades genom ytterligare fynd av bergmästaren Anton Swab. Prover förevisades vid riksdagen i Stockholm under juni månad. Entusiasmen över fyndet var stor och förhoppningar knöts till exploateringen av det samma. Ett antal privata intressenter, däribland Ankarcrona, gick samman och bildade aktiebolaget Ädelfors Bergvärk. Redan år 1743 köpte dock kronan ut de privata delägarna ur företaget, vilket aldrig blev lönsamt.

Theodor Ankarcrona var således även här en av de större investerarna och ingick uppenbarligen i direktionen, eftersom han är en av under-tecknarna av de bevarade aktiebrev. Vid sin död hade Ankarcrona ett antal investeringar i olika företag, däribland flera gruvprojekt.³¹ Han har även tagit initiativ till präglingen av de speciella dukaterna med Smålands vapen, som ju liksom den uppgående solen markerade guldets ursprung? Några arkivfynd som bekräftar detta har inte gjorts, men faktum kvarstår: den minsta gemensamma nämnaren mellan Ädelfors- och Ostindiedukaterna är Ankarcronas betydande affärsintressen bägge företagen. I likhet med bankokommissaren Krell och friherre Sack har han således berikat den svenska 1700-talsnumismatiken med ett antal intressanta präglingar.³²

Noter

¹ Uttrycket synes ha myntats av Eli Heckscher; se artikeln "Sveriges framgångsrikaste företag, Ostindiska kompaniet" i *Historieuppfattning, materialistisk och annan*, s. 199-230. Stockholm 1944.

² Standardverket om Ostindiska kompaniets två första oktroyer är C. Koninckx:

The First and Second Charters of the Swedish East India Company, 1731-1766, betr. varuimporten, se s. 205ff. Kortrijk 1980.

³ Koninckx 1980 s. 241 not 220; Värderelationen 1:10 bekräftas också av Israel Reinius i den journal, som han förde ombord på skeppet "Cronprintzen Adolph Friedrick"; se Journal hållen på resan till Canton 1743-1748 (utg. B. Lunelund, Skrifter utg. av Svenska Litteratursällskapet i Finland CCLXXIII, s. 235. Helsingfors 1939).

⁴ N. L. Rasmussen: "piaterns klang är vår musik". Till de interkontinentala ädelmetallströmmarnas historia; i: *Septentrionalia et Orientalia, Studia Bernhardo karlgren decicata. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens handlingar* 91 s. 348ff. Stockholm 1959.

⁵ Koninckx 1980 s. 191.

⁶ Kongl Maj:ts öppna Privilegium för Commissarien Hindrich König & Compagnie, angående en Fart och Handel på Ost-Indien --- 14 junii årh 1731 (Stockholm, Kungl. Tryckeriet; ingår i årstrycket) § 7.

⁷ Kongl. Maj:ts förnyade öppna Privilegium angående Fartens och Handelens fortsättande på Ost- Indien--- 19 Junii 1746 (Stockholm, Kungl. tryckeriet; ingår i årstrycket) § 7.

⁸ Koninckx 1980 s. 193; i Israel Reinius' journal från sin resa med skeppet *Cronprintzen Adolph Friedrick* nämns att spanska staten dessutom uttog en avgift om 3 ½ % på det belopp, som fördes ombord; se Reinius 1939 s. 40.

⁹ Koninckx 1980 s. 242.

¹⁰ C. R. Berch: *Kort utkast till konung Friedrichs och dess gemäls lefvernes-beskrifning i anledning af de öfver dem slagne skåde-penningar*, s. 82. Stockholm 1788.

¹¹ Koninckx 1980 s. 243.

¹² Koninckx 1980 s. 242; han drar därför slutsatsen att guldets handlades med illegalt, vilket knappast är riktigt. Det motsägs av att guldets ju öppet lämnades till myntverket med angivande av ursprunget.

¹³ Kongl. Maj:ts nådige förordning angående ducaters fria myntning --- 13 Januarii A:o 1736 (Årstrycket).

¹⁴ Kongl. Maj:ts nådige kundgiörelse angående proberare afgiften wid thes gull- och silfwer-myntewärk --- 18 Junii 1739 (Årstrycket).

¹⁵ P. Sörensson & J Häggman: Art.

"Ankarcrona, Theodor" i *Svenskt biografiskt lexikon*, band 2 (Stockholm 1920) s. 2-8; M. Gussarsson: Theodor Ankarcrona --- en internationell äventyrare och mångsysslare under 1700-talet. *Meddelanden från Krigsarkivet* XXIX. Stockholm 2008.

¹⁶ Kammarkollegium till Kungl. Maj:ten den 23/10 1738, vol. 124 (RA= Riksarkivet); se även Kammarkollegiets protokoll 20/10 1738; Åla, vol. 170 pag. 5868 (Kammararkivet = KA).

¹⁷ Sigillstämpeln från kompaniets sista decennium finns bevarad; den skänktes år 1873 till Göteborgs museum. Den visar bokstäverna SOIC i monogram samt en uppgående sol till vänster. I 1746 års privilegier (§18) tilläts kompaniet ha ett sigill med "et emot then uppgående Solen seglande Skepp med Tre Cronor öfver". Den uppgående solen kan således sägas vara kompaniets speciella märke.

¹⁸ Kammarkollegiet, kansliet. Inkomna kungl. brev, E.la1, vol. 122 pag. 358 (KA). Fredrik I var sjuk under en längre tid. Drottning Ulrika Eleonora utsågs 23/8 1738 att leda regeringen; vid årsskiftet återtog den av kungen.

¹⁹ C. G. Malmström: *Sveriges politiska historia från konung Karl XII:s död till stathållningen 1772*, del 2, s. 328 not 1. Stockholm 1895.

²⁰ Henning Petter Henning, mästare i Stockholm 1735, död 1759.

²¹ Reviderade myntränskaper, myntet i Stockholm vol. 41, 1738 (RA).

²² K. A. Wallroth: *Sveriges mynt 1449-1917. Numismatiska meddelanden* XXII s. 124. Stockholm 1918.

²³ B. Tingström: *Svensk numismatisk uppslagsbok*, 3:e uppl. s. 266. Stockholm 1972.

²⁴ Hans Malmberg (Mm HM) var myntmästare i Stockholm 1738-1762.

²⁵ Reviderade myntränskaper, myntet i Stockholm, vol. 46, 1743 (KA).

²⁶ Reviderade myntränskaper, myntet i Stockholm, vol. 49, 1746 (KA).

²⁷ Koninckx 1980 s. 242 not 225.

²⁸ Reviderade myntränskaper, myntet i Stockholm, vol. 51, 1748 (KA).

²⁹ Kammarkollegium till Kungl. Maj:ten 11/10 1749; vol. 146 (RA); Kammarkollegiet, kansliet. Inkomna kungl. brev 1749, E.la1, vol. 133, fol. 509-511 (KA).

³⁰ Reviderade myntränskaper, myntet i Stockholm. vol. 53, 1750 (KA).

³¹ B. Strandberg, I. Wiséhn, B. Franzén & J. B. A. Janson: *Svenska aktiebrev före 1850*, s. 20ff. Stockholm 1991.

³² Sörensson & Häggman 1920 s. 6.

³³ Paul Krell (död 1730) tog initiativet till präglandet av 1723 års riksdalervalörer till dubbel vikt, medan Johan Gabriel Sack (1697-1751) begärde och fick tillstånd till prägling av 2-riksdaler år 1729, varvid 1727 års stamper med dubbelporträtt begagnades.

Sällsynt fynd av sparurnor i Riddarholmshamnen

Av Cecilia Klynne

I samband med utgrävningarna av Södra Riddarholmshamnen i Stockholm sommaren 2011 hittade arkeologerna en komplett sparurna i lergods från 1800-talet. De hittade faktiskt tre urnor. Två var i princip hela medan den tredje var i delar. Här presenteras den helt oskadade urnan närmare.

Fynden visar hur populära sparurnorna (eller sparbössorna) hade blivit. Och de säger en del om tiden, att man började tänka på framtiden och ett visst sparande, trots att bössan var tom. – Ja, det var då som man började kunna avvara lite pengar, stoppa ner några ören i en burk, i det här fallet i en urna, säger Karin Sundberg, arkeolog från Sjöhistoriska museet.

Men låt oss börja med urnan, för fyndet i Riddarholmshamnen är en sparbössa i form av en urna, något som jag associerar till Främre Orienten. Och det är helt rätt. För en av världens äldsta kända sparbössor – daterad till mellan 330 och 280 före Kristus – är just en urna som hittades åttahundra meter från den så kallade

Ishtarporten i Babylon. Den urnan är 17 centimeter hög och ser ut som en bikupa. Tänk på det flitiga lilla biet som samlar nektar som blir till dyrbar honung och där har vi sparandet!

Riddarholmsumnan är drygt tvåtusen år yngre och tappades i vattnet någon gång mellan 1815 och 1893, då Riddarholmshamnen var en omlastningsplats för styckegods. – Att vi kan vara så säkra på årtalen beror på att lagret är en så kallad slutet kontext, vilket betyder att sparurnorna låg i det lager som tillhör ångbåtshamnen som är fullt med stenkol från ångbåtarnas tid. Hamnens tillkomst är just runt 1815, förklarar Karin Sundberg.

– Sveriges första ångbåtslinje gick med *Amphitrite* Stockholm–Drottningholm med start den 2 augusti 1818, fortsätter hon. Mellan 1869 och 1893 byggde man om hamnen och stora utfyllnader gjordes. Man deponerade bland annat ett tjockt lager åsgrus bokstavligt talat ovanpå hamnkulturlagret, men även rivningsmassor innehållande byggnadsrester vräktes ner.

En av de tre sparurnor som påträffades vid arkeologiska undersökningar i Riddarholmshamnen.

Myntinkastet (skymtar högst upp till vänster) har en snygg placering mellan engobe och dekor.

FOTO: FÖRFATTAREN.

Spänningen var stor när de marinarknologiska undersökningarna av Södra Riddarholmshamnen i centrala Stockholm vidtog sommaren 2011.

FOTO: FÖRFATTAREN.

Urnan framkom i nämnda hamnkulturlager som låg cirka tio meter ned i djupet, i den gamla sjöbotten. – Den måste ha trillat ur någon frakt, tror Karin Sundberg. Den kan ha legat i en låda som genom en olyckshändelse ramlade ner i vattnet.

Vi får föreställa oss hur någon sjöman rullar ner sin vagn från en av ångbåtarna. Det blåser ganska hårt, fiskmåsarna skriar. Plötsligt ljuder ångvisslan och det blir bråttom. Matrosen vinglar till. Och så ligger hela lådan med bland annat de tre små sparurnorna i vattnet. Aj, aj, aj.

Riddarholmsumnan är 10,5 centimeter hög, botten diameter drygt 6

centimeter och den väger 287 gram, vilket även är den andra urnans vikt, medan den tredje i fragment väger 258 gram. Dessa ganska väl överensstämmande vikter tyder på att spårurnorna är massproducerade. De är tillverkade i så kallat rödgods. Magringen består av enstaka guldorn, förmodligen glimmer. Man ser fortfarande spåren av drejningen men även efter en medveten dekor av två parallella linjer, som löper runt om kupan på dess bredaste ställe. Avtrycken efter strån och stickor avslöjar att urnan har stått och torkat på ett ställe fullt av gräs och halm. Vi får föreställa oss en lantlig plats, kanske ett krukmakeri, där keramiken stod och torkade ute i ladan.

Knoppen på urnan är täckt av så kallad vitlereengobe. *Engobe* är en lerslamning som syftar till att vara dekorativ, i det här fallet täcker engoben det röda lergodset en bit ned på halsen. Själva myntinkastet är en springa på drygt fyra centimeter och löper en aning böjt men horisontellt över det bredaste stället. Urnan avslutar med en väl definierad sockel som gör att den kan stå stadigt.

Karin Sundberg berättar att ingen av arkeologerna hade erfarenhet av att ha hittat några spårurnor tidigare i Stockholmsområdet, åtminstone inga

hela. – Hittar man bara skärivor fattar man ju inte att det kan vara fråga om spårurnor, som hon säger. Men man har funnit spårurnor i Slottsfjärden, Kalmar (SHM inv.nr 21 144), och på Nya kyrkogården i Falsterbo (SHM inv.nr 21 757) och Sundberg tipsar om att söka i Statens historiska museers databas. Jag hittar dem. Båda är funna på 1930-talet och har samma form som urnan från Riddarholmshamnen. De är dock inte lika välbevarade och myntinkastet sitter lodrätt över kupan. Kalmarurnan kan komma från vilken tid som helst, men urnan från Falsterbo påträffades i ett senmedeltida fyndsammanhang.

På Kungl. Myntkabinetten finns en spårurna som är snarlik vår. Det var Karin Sundberg som satte mig på spåren. Strax efter intervjun hastade jag därför dit. Vi hittade spårurnan i museets välordnade stora samling av spårbössor, 1:e antikvarie Monica Golabiewski Lannby och jag. Och visst var det ungefär samma storlek (90 x 120 mm), samma typ av sockel, samma ränder runt axelpartiet och precis samma vitmenade engobe, men med en enorm patina. Den här spårurnan har prytt sin plats i ett privat hem helt säkert. Den inköptes av före detta Bankmuseet på Handelsbanken, vilkas samlingar sedermera införlivades med Kungl. Myntkabinetten.

Mystiken kring Riddarfjärdsurnorna tätnar. De kan inte knytas till något båtvrak i hamnen. Hoppet om att finna tillverkningsorten för den välgjorda urnan står nog och faller med fyndomständigheterna.

Mer att läsa om spårbössornas historia

Körberg, I. & Lindmark, E. & Wiséhn, I.: *Sparbössor*. 1992.

Cecilia Klynne är arkeolog, antikvetare och skribent. Om utgrävningarna i Södra Riddarholmskajen har hon tidigare skrivit i *Populär Arkeologi* 2012:1 s. 4-7.

Personalia

Eva Ramberg blir Kungl. Myntkabinetts nya museichef. OKÄND FOTOGRAF.

Ny chef för Kungl. Myntkabinetten

EVA RAMBERG blir ny chef för Kungl. Myntkabinetten. Hon tillträder tjänsten den 1 oktober 2012, då Ian Wiséhn slutar efter fjorton år som museidirektör. Han kvarstår dock ännu en tid för arbete med samlingarna och annat.

Eva Ramberg arbetar för närvarande som chef för Framtidsmuseet, Science center, Borlänge, i Dalarna. Hon har många års erfarenhet av publika verksamhetsområden på museer, de senaste fem åren som chef och innan dess arbetade hon tolv år som papperskonservator.

MGL

Auktion

Hagander del 4 – nytt datum!

I vårnumret av SNT fick läsarna veta att fjärde och sista delen av Julius Haganders magnifika samling säljs i Osnabrück, även nu som samarbetsprojekt mellan Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG och Ulf Nordlind Mynthandel AB. Det enda som har ändrats är datum.

Auktionen äger rum 30 oktober 2012. Katalogen distribueras som tidigare och samlingen kommer att visas på Kungl. Myntkabinetten i Stockholm lördagen den 8 september. Se annonsen på sidan 98 i detta nummer.

LLt

Kungl. Myntkabinetts spårurna påminner starkt om den nyfunna från Riddarfjärden. KMK 30000:380.

FOTO: GUNNEL JANSSON.

Autumn Auctions 216–218 from 8 to 12 October 2012 in Osnabrück

Roman Empire
Domitianus, 81–96. Aureus 82, Rome. Extremely fine.

Thracia
Pantikapaion. Stater 380/370 BC. Very rare. Very nice.

Roman Empire
Domitianus, 81–96. Aureus 82, Rome. Extremely fine.

Austrian Empire
Franz Josef I., 1848–1916. Taler 1877, Vienna, Raxalpe. Very rare.
Nearly uncirculated. Only 100 pieces minted.

Principality of Montenegro
Nikolaus I., 1860–1918. 10 Perpera 1910, Vienna. Very rare.
Extremely fine – uncirculated.

India
Travancore. Rama Varma V., 1880–1885. Sovereign 1881. Very
rare. Extremely fine.

Autumn Auctions 216–218

- Coins from the Ancient World
- Coins and Medals from Medieval to Modern Times
- Gold Coins from Medieval to Modern Times

Profit from our Experience – Consign your Coins and Medals!

More than 10,000 clients worldwide place their trust in us. Our company's first auction was held in 1985, and we can look back on a positive track record of over 210 auctions since that time. Four times a year, the Künker auction gallery becomes a major rendezvous for friends of numismatics. This is where several thousand bidders regularly participate in our auctions.

Osnabrück · Berlin · Munich · Hamburg · Zurich · Znojmo · Moscow

NEW Auctions "Numismatic Rarities" from 30 to 31 October 2012 in Osnabrück

Baltic countries
Riga. Christina, 1632 – 1654. 10 Ducats 1645. Extremely rare.
Extremely fine.

Baltic countries
Riga. Under Sweden. Gustav II. Adolf, 1621 – 1632. Taler 1631.
Extremely rare. Extremely fine.

Kingdom of Portugal
Johann III., 1521 – 1557. Portugalöser, Lisbon. Extremely rare.
Attractive specimen.

Russian Empire
Katharina II., 1762 – 1796. 10 Rouble 1774, St. Petersburg. Rare.
Extremely fine – uncirculated.

Holy Roman Empire
Ferdinand III., 1627 – 1657. 40 Ducats 1629, Prague, minted to
his bohemian crowning. Very attractive specimen. Very rare.

Hesse-Marburg
Ludwig IV., 1567 – 1604. Double Taler 1595, Marburg. Extremely
rare. Extremely fine.

Auctions "Numismatic Rarities" 219–222

- Sweden and its Possessions – The Collection of Julius Hagander Part IV
- 300 Hessian Rarities – The Collection Mercator
- Collection Vogel Hamburg – Part III: European Rarities in Gold, Part IV: Gold Coins from the City of Hamburg
- Russian Rarities

KÜNKER

Coin and Gold Trading
Auction House for Coins and Medals

Interested in receiving our
Catalogues? Simply contact us!

www.kuenker.com · service@kuenker.de · Call: +49 541 96 20 20 · Fax: +49 541 96 20 222

Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG · Gutenbergstrasse 23 · 49076 Osnabrück · Germany

Auktionerna Hagander 2-3

FÖRSÄLJNINGEN AV DEN förnämliga Samling Julius Hagander – som tidigare presenterats i samband med auktion 1 i Osnabrück (SNT 2011:6 s. 134-135) – är ett samprojekt mellan Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG och Ulf Nordlind Mynthandel AB. Det kan knappast ha undgått någon myntintresserad i Nordeuropa.

Den 28 september förra året såldes del 2 och den 15 mars i år del 3. Liksom tidigare hade mynten visats upp på Kungl. Myntkabinettet i Stockholm några dagar innan auktionen. En del svenska och andra nordiska samlare föredrog dock att komma till Osnabrück och personligen bjuda på objekten, inte alltid med framgång, medan andra lämnade bud för inrop eller per telefon. Buden gavs naturligtvis i euro och till beloppen nedan får man lägga 22% i moms och avgifter. Den gedigna katalogen har omfattande texter om de intressantaste mynten på såväl svenska som tyska.

HAGANDER 2 Nya rekord för Vasatid

Om vi börjar med auktion 2 så kom det första numret (5001) – Gustav I:s kröningssylen 1528 – att slå ett rejält rekord, det inropades av bordet mot många i salen för 180 000€ (utrop 50 000), alltså sådär något över 1 600 000 i vår valuta (vartill alltså skall läggas 22%). Ett intressant exemplar som greve Snoilsky bytte till sig 1891 från Kungl. Myntkabinettet och sedan tillhört åtskilliga samlingar – Bruun, Vogel, Ekström, Schmitz – innan det 1991 hamnade hos Hagander. Fin kvalitet och vacker patina!

Ett antal vasakungar passerade nu revy och buden gick ofta till det dubbla eller tredubbla utropspriset. Notisförfattarens favorit, hertig Karls av Södermanland daler 1598 (5014), såldes för 120 000€ (7500) till en svensk samlare, så även hans 64 mark (4 caroliner 1609), som betingade

60 000€ (30 000); nu var Karl kung och krönt.

Gustav II Adolfs död och likets färd från Wolgast representerades av diktalern 1633 (5037), som betingade 10 000€ (3 000) och köptes i salen. Andra besittningsmynt från hjältekonungen gick också högt, ofta till bordet eller telefonbud.

Kristinas riksdaler 1633, tillskriven Hans Weiler som gravör, betingade 26 000€ (10 000) och såldes i salen. Den är inte slagen i Sala utan i Stockholm i ganska liten upplaga. Stort intresse visades drottningens besittningsmynt. 10 dukater 1648 (5050) tillskrivs numera svenska regeringens myntverk i Riga, inte Erfurt – det senare kan det inte vara, det förra är sannolikt men inte bevisat. Inropades i salen för 70 000€ (30 000). Rose Ryal (4 dukater) u.å., tillkommet i Riga till firande av Westfaliska freden 1648 och med drottningen på sin tron (5051) gick per telefon för 170 000€ (50 000). Här fick man läsa en intressant teori att upplagan beställts av en svensk diplomat, i så fall till dennes beskickning till Cromwells engelska republik 1651. Något som kräver ytterligare forskning. Exemplaret dök upp 1895 i Tyskland och hade senast tillhört guldmyntssamlaren Segerdahl när Hagander 1998 förvärvade det från Ahlström.

Pfalziska dynastin

Av Karl X Gustavs präglingar kan vi nämna ett par rariteter, främst kanske Elbings (nu polska Elbląg) dukat 1657 (5064), som i salen bjöds upp till 55 000€ (25 000). Den härrörde ur samling Nordin (Paris) och förvärvades år 2001 på auktion Ahlström 64. Rigas magnifika 6 dukater ”1645” (skall vara 1655) graverad av Dattler (5067) bjöds upp till 75 000€ (30 000), likaså av en närvarande budgivare.

Sonen Karl XI bjöd på tolv dukater, flera i utmärkt kvalitet, varav några (5072-5074) gick högt över utropspris. Den intressanta Gripenhielmsdukan (5079) betingade 24 000€ (15 000) och såldes i salen. Bland besittningsgulderna kan det vara värt att

nämna Rigas dukat 1664 (5088), som klubbades för 170 000€ (10 000), såld till bordet, och Wismars dukat 1672 (5090) för 20 000€ (10 000) som telefonbud, båda förvärvade hos Ahlström utan ytterligare proveniens.

När Karl XII kom upp för budgivning noterades höga anbud på Paykulls dukat 1706 (slagen 1718), som sägs vara av alkemiskt guld (5093) och den gick till bordet för 36 000€ (10 000). Även om denna kunde de intresserade läsa en hel del om guldets förmodade tillkomst, analyser och annat. Kungens syster Ulrika Eleonora, sist av Pfalzdynastin, var representerad av en svensk dukat 1719, som gick till bordet för drygt dubbla utropspriset.

Hessen

Myntningen under Fredrik I (Ulrika Eleonoras gemål, hon abdikerade till hans förmån 1720) var den ende av huset Hessen, eftersom de var barnlösa. En ganska omfattande myntning i främst Sverige företrädde vid auktionen av många dukater (även ett par halva och en kvartsdukat) och särskilt vad som på tyska heter *Ausbeute-dukat*en (metallens härkomst angivande) väckte intresse. En dukat 1743 av guld från Ädelfors gick till en budgivare i salen för 14 000€ (7 500). Antalet riksdalrar var stort och alla köptes på anbud från bordet eller i salen.

Holstein-Gottorp

Adolf Fredrik – ja här kan vi nämna den pommerska Adolfs d’or (5 taler), som graverades 1759 av den unge Gustaf Liungberger (5139). Den gick åt för 14 000€ (7 500). Sonen Gustav III bjöd på åtskilliga riksdalrar och dukater, ofta till dubbla utropspriset, ett stort antal gick till bordet. Den märkliga guldmedaljen till 6 dukater över Gustavs födelse 1746 av Daniel Fehrman (5140) ur den Oldenburgska samlingen och ursprungligen slagen av svenskt guld såldes i salen för 9 000€ (2 000).

Såväl sonen som dennes farbror Karl XIII hade god åtgång, den sistnämndes dukat 1815 (5163) kamades hem av bordet för mer än tre

Nr 5001. Gustav I. Stockholm. Gyllen 1528. Pris 180 000€.

Nr 5014. Hertig Karl. Stockholm. Daler 1598. Pris 12 000€.

Nr 5037. Gustav II Adolf. Wolgast. Riksdaler 1633. Pris 10 000€.

Nr 5067. Karl X Gustav. Riga. 6 dukater 1655. Pris 75 000€.

Nr 5140. Gustav III. Guldmedalj om 6 dukater 1746. Pris 9 000€.

Nr 5064. Karl X Gustav. Elbing. Dukat 1657. Pris 55 000€.

Nr 5090. Karl XI. Wismar. Dukat 1672. Pris 20 000€.

Nr 7507. Johan III. Stockholm. Ungersk gyllen 1569. Pris 55 000€.

gångar utroptet. Därmed var det dags för dynastibyte.

Bernadotte

Av vår ännu regerande dynasti saknas i denna och nästa katalog Gustav V, vars guldmynt har sålts. Gustav VI Adolf saknas helt, eftersom det inte slogs några guldmynt under hans regering, ännu mindre några riksdalrar. Karl XIV Johan är rikligt representerad och hans guldmynt gick, med ett undantag, till dubbla eller tredubbla utroptet. Riksdalern 1820 med Karl XIII:s porträtt (5177) betingade 13 000€ (5 000) och såldes i salen. Oscar I:s dubbeldukat 1850 (5186) inbringade 11 500€ (2 500).

Vi lämnar därmed auktion 2 och går över till nästa, där vi skall nöja oss med några godbitar.

HAGANDER 3

Ett antal riktiga rariteter från Vasadynastin inledde auktionen den 15 mars i år, två dalrar 1534 (7501 och 7502), "Kronan" och "Svärdet", den sistnämnda såld över telefon för mer än det dubbla priset, 42 000€ (20 000).

Ett par vackra Erik XIV-dalrar gick till dubbla utropen. Johan III:s ungerska gyllen 1569 (7507) betingade 55 000€ (25000) och hans daler 1586 (7510) hela 5 500€ (1 500), men den var av hög kvalitet. Bägge gick till svenska samlare i salen.

Hertig Karls 8 mark 1599 (7512), som sägs vara enda exemplaret i privat ägo, ropades in av en mynthanlare för en kunds räkning för 32 000€ (10 000). Notisförfattarens favorit, samme myntherres daler 1595 i hög kvalitet, stannade på 18 000€ (7 500) och gick till en närvarande samlare. Den första Karl IX:s riksdaler (u.å. men 1607), nr 7517, bjöds upp till 10 000€ (4 000).

Vad beträffar hjältekonungen återfanns rara guld- och silvermynt såväl från Sverige som från besittningarna. Dubbeldukaten från begravningen 1634 i Stockholm (7518), förut ansedd vara slagen i Tyskland (Hildebrand I:182), såldes till en närvarande budgivare för 12 000€ (5 000). 16 mark 1615 (7519) ropades in av en svensk samlare för 40 000€ (15 000). Reichstalern 1632 från Erfurt (7534) med kungens bröstbild en face, kanske det enda exemplaret i privat ägo, bjöds upp till 46 000€ (20 000).

Och den största rariteten av dagens besittningsmynt, 20 dukater 1633

Nr 7517. Karl IX. Stockholm. Riksdaler u. å. (1607). Pris 10 000€.

Nr 7518. Gustav II Adolf. Stockholm. 2 dukater 1634. Pris 12 000€.

från Wolgast (7541), gick till en annan svensk samlare för 100 000€ (50 000). Detta mynt – slaget med samma stampar som silvermynten Hildebrand I:186 – är känt i två exemplar, det ena i Kungl. Myntkabinettet. Notisförfattaren tror att de slagits för änkedrottningen och den lilla drottning Kristina. Myntet u.å. (1633/34) från Würzburg med Axel

Oxenstiernas porträtt (7544) gick för 16 000€ (10 000).

Drottning Kristina, för att avsluta vasatiden, var företrädd med flera dyrgripar; låt oss nämna Bremen-Verdens 10 dukater 1650 (7550) och Rigas 5 dukater 1645 (7561), som bägge såldes över telefon för 65 000€ (utrop 25 000 respektive 20 000).

Den pfälziska dynastin inleddes

Nr 7541. Gustav II Adolf. Wolgast. 20 dukater 1633. Pris 100 000€.

Nr 7550. Kristina. Hertigdömet Bremen-Verden. 10 dukater 1650. Pris 65 000€.

Nr 7588. Karl XI. Stettin. Riksdaler 1675. Pris 30 000€.

Nr 7634. Guldmedalj om 30 dukater. 1750. Pris 22 000€.

Nr 7726. 5 francs u. å. (1881), provmynt. Pris 6 000€.

som bekant med Karl X Gustav. Här måste vi nämna det magnifika praktmyntet från Riga (7569) om 10 dukater (1655). Där man kan se den krönte kungen på åtsidan och Riga på

frånsidan, närmast stämpelglans. Den gick till bordet för 65 000€ (30 000). Sonen Karl XI var rikt företrädd med guldmynt som alla snabbt försvann, till exempel Wismars dukat 1676

(7595) för 22 000€ (10 000). Några reichstaler gick till höga priser, nämnas kan Pommern 1675 (7588) för 30 000€ (10 000) och Riga 1660 (7591) för 16 000€ (4 000). Karl XII och Ulrika Eleonora gav goda priser; några av den förres mynt tycks ha hamnat i Norge.

Dukater och riksdalrar från Fredrik I lockade också många. Man kan rätta det lilla misstaget med nr 7631, riksdaler 1732, som är känt inte i ett utan två privatägda exemplar och som gick till budgivare för 7 000€ (3 000).

Huset Holstein-Gottorp, som börjar med Adolf Fredrik, inleddes med guldmedaljen 1750 om 20 dukater (7634), kronprinsparets besök hos Kunglig Bergskollegium och slaget i guld från Adelfors (drygt 104 g). Det såldes i salen för 22 000€ (10 000) till en svensk. Samme kungs dubbla Adolfs d'or (10 taler) från Pommern (Stralsund) 1759 (7647) gick för 9 500€ (7 500). De sista av dynastin – Gustav III, Gustav IV Adolf och Karl XIII – såldes snabbt och till ibland dubbla värderingar eller mer.

När det gäller huset Bernadotte noterar man liksom tidigare att de multipla dukaterna (4 och 2) från Karl XIV Johan och Oscar I är eftersökta. Provmyntet 1 riksdaler banko 1829 (7689) såldes till en flitig budgivare för 5 500€ (1 500). Den sällsynta riksdalern 1843 med ändrat årtal (7693) bjöds per telefon upp till 18 000€ (5 000). Från Oscar II vill man särskilt nämna de sällsynta bimetalliska provmynten 1881 om 10 (7725) och 5 francs (7726), som också såldes per telefon för 14 000€ (4 000) respektive 6 000€ (3 000). Ett minne från Sveriges deltagande i myntkongressen i Paris detta år.

Rekordpriset från auktion Hagander 1 slogs dock inte (Riga, 6 dukater 1644, 260 000€). Det har, som alla kunnat notera av artikeln i förra SNT, däremot slagits av plåtmyntet 10 daler sm 1644, som nyligen avyttrats från Ericssbergssamlingen.

FOTO: 5001-7634: GABRIEL HILDEBRAND.
7726: KÜNKER.

Lars O. Lagerqvist

Carmen Arnold-Biucchi får Gunnar Holst- medaljen 2012

PÅ INBJUDAN AV GUNNAR HOLSTS stiftelse för numismatik i Göteborg och Uppsala Universitet kommer Carmen Arnold-Biucchi från Harvard University, Cambridge, USA, att besöka Göteborg och Uppsala i september 2012 för att föreläsa om antik mynthistoria på Sicilien.

Carmen Arnold-Biucchi är ett välkänt namn i numismatiska kretsar, inte minst som president för Internationella Numismatiska Kommissionen 2009-2015. Med sina imponerande språkkunskaper, sin organisatoriska förmåga och stora sociala begåvning är hon som klippt och skuren för detta ansvarsfulla uppdrag.

Carmens studier och senare numismatiska karriär har från början varit internationellt inriktade. Hon är uppvuxen i den italienska delen av Schweiz och studerade på 1960- och 1970-talen vid universiteten i Fribourg och Heidelberg. Hon har en bred utbildning inom klassisk arkeologi, historia och filologi. Under studietiden deltog hon i arkeologiska undersökningar i England, Schweiz, Cypern och Grekland. Hennes magister- och doktorsarbeten behandlar så vitt skilda områden som antik numismatik och cypriotiska terrakotta-statuetter.

Genom sitt giftermål med Bruce Arnold kom Carmen till USA i slutet av 1970-talet. Hennes numismatiska karriär är därefter förknippad med två stora amerikanska institutioner: *American Numismatic Society* i New York och från 2001 *Harvard Art Museum*, Cambridge, MA. De fantastiska samlingarna av antika mynt i *American Numismatic Society* är en stor tillgång för alla som intresserar sig för antik mynthistoria. Så blev det även för Carmen. I New York var då två av den grekiska numismatikens kvinnliga stjärnor ännu verksamma, Margaret Thompson och Nancy Waggoner. Båda kom att betyda mycket för Carmen. År 1989 fick hennes tjänst benämningen *Margaret Thompson Curator of Greek Coins*.

Även i sina numismatiska studier och publikationer är Carmen mångsidig. Hon har två kronologiskt vitt skilda huvudområden: Sicilien, främst de arkaiska mynten och hellenismen samt Alexander och hans efterföljare. En av hennes viktigaste publikationer är *The Randazzo Hoard* (1990), där hon får tillfälle att diskutera alla de stora myntorterna på Sicilien. Den pedagogiskt upplagda och vackert illustrerade boken om *Alexander's Coins and Alexander's Image* utgår från samlingarna i Harvard. Flera viktiga artiklar behandlar fynd och kronologiska problem.

Förutom numismatiska studier inom nämnda områden har Carmen medarbetat i *LIMC*, det stora ikonografiska lexikonet om antik mytologi och på senare år i de *Surveys* av numismatisk forskning, som utges i samband med de numismatiska kongresserna vart sjätte år. Därtill kommer redaktionellt arbete och undervisning på hemmaplan och runt om vid universitet och numismatiska institutioner i USA och Europa, dit hon inbjuds att undervisa studenter och andra och alltid är en välkommen gäst.

Det är en stor glädje för oss i Gunnar Holsts stiftelse att kunna belöna Carmen Arnold-Biucchi med vår medalj redan nu mitt i hennes ordförandeskap i Internationella Numismatiska Kommissionen. Vi är säkra på att hon kommer att belönas av många andra institutioner och organisationer för sina verk och insatser.

Göteborg i maj 2012

Bengt Holmén,

ordförande i Gunnar Holsts
stiftelse för numismatik

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Arsenalsgatan 6 • Box 7377 • 103 91 Stockholm
Tel. 08-611 01 10 • Fax 08-611 32 95

Ut fulmen ...?

Känner någon av SNT:s läsare till märket avbildat här ovan?

Det är tillverkat i mässing, 42 x 63 mm, och är försett med en hängögla. Inskriptionen på framsidan lyder: *Ut fulmen in periculo ad Mortem*, vilket kan uttydas ungefär = *Som blixten i farans stund intill döden*.

Ett förslag är att märket skulle kunna utgöra en specialbricka inom polisen. På Polismuseet känner man dock inte till det. Men blixterna antyder att det möjligen har något med elektricitet att göra.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

EW

Aquila Chrysaetos – kungsörn

I APRILNUMRET 2012 AV Svensk Numismatisk Tidskrift, på sidan 55, redovisar Monica Golabiewski Lannby svaret på en fråga som till och från ställts av de svenska medeltidsnumismatikerna; vilken är fågeln som avbildas på Erik Eriksson lilla vackra götalandspenning, LL XII:5?

Tidigare spekulationer har varit såväl falk (maktsymbol), som duva (den Helige Ande). Andra har menat att fågeln är en rent symbolisk bild, som därmed inte kan artbestämmas. Motivet hör dock till de allra bäst utförda på de svenska tidigmedeltida penningarna och efter att ha rådfrågat ornitologisk expertis, så är svaret att fågeln är en kungsörn – *Aquila Chrysaetos*!

Penning med en kungsörn, den svealändska varianten. Här vänd åt höger.
Uppsala Universitets Myntkabinett.
Skala 2:1.

FOTO: JONAS RUNDBERG.

Denna götalandspenning har präglats med ett par olika stampar, varav dock inte alla är av sådan hög standard att fågeln utifrån dessa kunnat artbestämmas.

Golabiewski avbildar i SNT även ett fragmentariskt exemplar av en fågelbrakteat som torde vara en svealändsk motsvarighet till LL XII:5. På

svealandsmyntet, LL:2, är dock fågeln vänd till vänster. Myntet – funnet i Närke – betraktas som unikt, och det är det också.

Vid den inventering av de medeltida svenska mynten i Uppsala Universitets Myntkabinett – som under tecknad och Jonas Rundberg genomförde för några år sedan – upptäckte vi ytterligare ett exemplar av en trogen svensk penning med fågelmotiv. Och även denna är slagen enligt svealändsk vikt och storlek. På denna penning är – i motsats till Närkefyndet – fågeln vänd åt höger. Myntet är provenienslöst men är sannolikt funnet i Sverige. Myntet finns publicerat i *Studia Numismatica Upsaliensia*, vol. 3, som nr 37. Även detta mynt torde, liksom LL:2, vara unikt.

Kjell Holmberg

Årstafruns bestyr: "Mulit och kall blåst. Litet duggrägn. Jag trädde en fjärl af hvita och gula stråperlor. Vår nyss förfärdigade Koppar Ljustjerna hemtogs från Staden af Stenius. Den väger 24 µ, därtill vi lämnat 4 RDr 4 β i arbetslön samt 32 β för Metallstoppen, nemligen betalningen i Riksgäldsmynt." *Ur Märta Helena Reenstiernas dagbok måndagen den 7 september 1801*

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(uppge samlarområde)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. och fax 046–14 43 69
e-post: siv-gunnar@swipnet.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08–411 50 81
Fax. 08–411 52 23

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08–411 08 07

Öppet: måndag–torsdag 11–13

TILLBEHÖR FÖR MYNT, FRIMÄRKEN OCH VYKORT

till lågpris

HF FRIMÄRKEN

Lurendalsvägen 7, 439 62 Frillesås
Tel. 0340–65 04 57

www.hffrimarken.com • info@hffrimarken.com

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96

Box 19 507
S-104 32 Stockholm 19

T-Rådmansgatan (uppgång Handelshögskolan)
☎ + fax 08–673 34 23

Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar,
militaria och nålmarken, medaljer

Öppet: vardagar 11-17, fredag 11-15

FOTO: SVENSKA MEDALJ AB.

Nobelmedaljerna tillverkas åter i Sverige

Nobelstiftelsen ger Svenska Medalj AB i Eskilstuna uppdraget att tillverka Nobelmedaljerna.

År 2011 lades Myntverket i Eskilstuna ned. Det var Sveriges äldsta företag med mer än 1017 år av verksamhet. Förra året tillverkades därför Nobelmedaljerna av Norska Myntverket i Kongsberg. Nu är de tillbaka i Sverige.

Richard Nyström

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR**

Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur

www.nordlindsmynt.se

Kungl. Myntkabinettet

har goda
konferensmöjligheter

kontakta:
konferens.butik@myntkabinettet.se

Slottsbacken 6
Gamla Stan – Stockholm
Tel.: 08-5195 5304

Kopparhungerig marknad även 1952

– livlig debatt om nedsmältning av mynt

PRISET PÅ KOPPAR ÖKADE ordentligt åren 1951 och 1952. Detta föranledde en debatt i såväl riksdagen som i tidningarna.

Juristen Gustaf Petrén lämnade in en interpellation till finansministern Per Edvin Sköld om att Sverige borde övergå till en annan och billigare legering för kopparmynten. Metallvärdet i dem började bli så högt att det till och med skulle kunna överflygla deras myntvärde.

Ändå sämre ställt var det med silvermynten. En enkrona var efter 1942 endast värd 40 öre och innehöll 40 procent silver – dessförinnan hade den ett silvervärde på 80 öre. Samma proportioner var det för övriga silvermynt. Den enda slant som det den gången kunde vara värd att ha på kistbotten – och den kanske redan låg där – var jubileumsslanten, riksdagsfemman från 1935 som höll 99 procent silver, av denna anledning även benämnd ”silverfemman”.

”Det går inte att skära guld med täljknivar genom att hamstra kopparmynt” konstaterade myntdirektören Torsten Swensson i en intervju i Stockholms-Tidningen 28 februari 1952. Enda följden är, att det blir trassel på småväxelfronten ”och vill det sig riktigt illa, får vi sätta i gång med järnslantarna som vi slutade prägla i början på 1951. Och som folk ju tycker så hjärtligt illa om. Liksom jag själv. Det vore en tråkig reform”.

Någon annan legering, till exempel mässing, funderade inte myntverket på. En sådan legering var man tekniskt inte rustad för. Inga som helst åtgärder förbereddes innan finansministern lämnat sitt svar.

Värdet av alla växelmynt som kommit ut i marknaden sedan 1873 (med de ”utslitna” frändragna) var år 1952 över 262,5 miljoner kronor, därav i koppar 8,15 och i järn 7,77 miljoner kronor. Antalet mynt var uppe i nära 1,2 miljarder. 35 kronor i växelmynt eller 165 växelmynt beräknades för varje svensk. Så där fanns ju att ta av, kan man tycka. Men det var så väl uträknat, att hamstring genast skulle ge utslag i knapphet på mynt.

Koppar hade 1952 ett medelpris på 5,80 kronor/kg, zink stod i 3,44 och tenn i 12 kronor. Kopparslantarna – eller bronsmynten som man egentligen skall kalla dem – höll 95 procent koppar. Att övergå till järn vore ju för statens del rena vinsten, eftersom järnet bara stod i 1 krona kilot. Men av statliga vinsthånsyn blev det ingen övergång till järnmynten.

Stockholms-Tidningen hade också med lite råd till eventuella metallspekulanter:

”Om någon vill börja samla sina skattkistor fulla med kopparmynt och smälta ner dem för den kopparhungeriga marknaden, så står det honom fritt. Det är inget straff på sånt. Men han skulle göra en dålig affär, 5-öringarna t.ex. är i dag, beroende på kopparnoteringarna, värda 4,6–4,8 öre och skrotpriset på en 5-öring står bara i 3,24 öre.”

IW

MYNTMÄSSA I NORRKÖPING

LÖRDAG 6 OKTOBER 2012

kl. 10:00 – 15:00

MATTEUSGÅRDEN
Norra Promenaden 108

**Mynt, Frimärken, Vykort, Antik
Ca 20 mynthandlare/utställare**

ABAXA.se Mynttillbehör

Försäljning – Värdering

Arrangör:
Norrköpings Myntklubb

<http://norrkopingsmyntklubb.se>
info@norrkopingsmyntklubb.se

Sveriges Mynthandlares Förening anordnar

MYNTMÄSSA I LUND

Lördag 29 september
Hotel Lundia
(100 meter från järnvägsstationen)

Öppettid: 11.00 – 16.00
Entré 20 kr

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING
Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070-212 64 55
www.mynt.nu/smf/

MØNTBØRS 2012

Lördag 3 november, kl. 10 - 17

- To etager med numismatiske emner: mønter • bøger • medaljer • tokens
- Omkring 30 internationale mønthandlere
- Auktionshuse viser materialer frem

Arrangør: Dansk Numismatisk Forening

Copenhagen Coin Fair
www.cphcoinfair.dk

Radisson Blu Falconer Hotel

Falkoner Alle 9 • Frederiksberg – Metro Frederiksberg • Bus 14, 15 og 18 • Entre kr. 60 DKK

AURUM AUKTIONER AB
stockholm

Myntauktioner i Stockholm

Inlämning pågår!

*Vi söker alltid kvalitetsmynt, sedlar,
medaljer, polletter, ordnar..*

Tel. 08-660 20 70, vard. 9-13, info@aurumauktioner.se

www.aurumauktioner.se

Skarabé
Mynt & Guld AB

köper och säljer

MYNT, SEDLAR
och MEDALJER

Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6

411 17 Göteborg

Tel. 031 - 135 088

skarabe@telia.com - www.skarabe.eu

Öppet: Vardagar 10-18

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

INLÄMNING

TILL

AUKTION 8

PÅGÅR

Auktion 8 avhålls i mars 2013. Ju tidigare vi erhåller inlämningar, desto bättre möjligheter har vi att ge Era objekt en bra presentation. Kontakta Dan Carlberg per telefon

070-999 06 09 eller via mail, dan.carlberg@myntauktioner.se.

MYNTAUKTION

i Stockholm lördag 10 november 2012

Ett axplock redan inlämnade mynt och medaljer:

1½ mark
1562

2 öre på 1 öre
1575
Off.s + 1 ex

1 öre
1626 på 1625

Kröningen 1650
Medalj i 7 dukaters vikt
Ex. Bonde

Poland
Wladyslaw IV Vasa
Medallic 6 ducat

Bättre mynt och hela samlingar mottages till höstens myntauktion.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

Vid större inlämning kan villkoren skräddarsys.

Vi köper även guld och silver kontant!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17
Fax: 08-643 22 38

E-post: coins@philea.se
www.myntkompaniet.se

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

AUKTION 7

8-9 september 2012 - Restaurang Garnisonen, Stockholm

**STEN
TÖRNGRENS
PÄRLOR**

**BÖRJE
RÅDSTRÖMS
SAMLINGAR**

Ytterligare information på tfn 08-410 465 65 eller www.myntauktioner.se